РЕЦЕНЗІЯ

доцента кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права, кандидата юридичних наук НОСІКА Юрія Володимировича на дисертацію СМІРНОВА Ігоря Сергійовича на тему "Правове регулювання інформаційних відносин, що виникають у зв'язку із застосуванням блокчейн – технології", що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 "Право"

Актуальність теми дослідження. Дисертаційна робота Смірнова Ігоря Сергійовича на тему "Правове регулювання інформаційних відносин, що виникають у зв'язку із застосуванням блокчейн – технології" виконана на одну з актуальних тем сучасного інформаційного права, в якому під впливом сукупності правових, економічних і технологічних реалій децентралізованих цифрових технологій відбувається трансформація суспільних інформаційних відносин, що потребує доктринального переосмислення ролі права в нових умовах та створення ефективних правових механізмів набуття, здійснення та захисту суб'єктивних прав у цифровому середовищі.

Важливість проведення наукового пошуку за обраною темою пояснюється й тим, що в Україні тривають євроінтеграційні процеси, які вимагають здійснення гармонізації національного законодавства із сучасними регуляторними підходами Європейського Союзу у сфері цифрових послуг, технологій та ринку криптоактивів.

При цьому слід констатувати, що не дивлячись на триваючі в сучасній доктрині цивільного та інформаційного права дослідження блокчейн – технологій, абсолютна більшість теоретичних і прикладних питань у сфері регулювання відповідних відносин, змісту та обсягу суб'єктивних прав їх учасників, форм і способів захисту таких прав, а також охорони їх законних інтересів залишаються малорозробленими,

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 679 «27» 07 2026 р.

потребують подальшого опрацювання і тому їх вирішення має не лише теоретичне, а й практичне значення у сучасних умовах.

Ступінь обґрунтованості розроблених дисертантом наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечений тим, що здійснене Смірновим І.С. дослідження ґрунтується на всебічному аналізі нормативно-правових актів у сфері інформаційних відносин, законодавства зарубіжних країн, національних та іноземних наукових джерел, а також на належній емпіричній основі.

Достовірність сформульованих у дисертації положень зумовлена поставленою метою, визначеними завданнями наукового пошуку, а також прийнятним для проведення такого дослідження планом роботи, яким охоплено теоретико-правові засади блокчейн-технології як об'єкта правового регулювання, цивільно-правові аспекти регулювання блокчейн-відносин, міжнародний досвід правового регулювання блокчейн-технологій, а також напрямки вдосконалення правового регулювання блокчейн-технологій в Україні. Всі структурні елементи дисертації є логічно взаємопов'язаними.

Зроблені у дисертаційній роботі висновки і рекомендації автора базуються на використанні 185 джерел, що підтверджує достовірність і обґрунтованість висновків і положень дисертації та здатність автора узагальнювати правові і наукові явища і на цій основі формулювати та доводити власні висновки і рекомендації за темою дослідження.

Обсяг опрацьованого Смірновим І.С. матеріалу та продемонстроване здобувачем **оволодіння методологією наукової діяльності** шляхом застосування загальнонаукових, міждисциплінарних та спеціальних методів наукового пізнання дозволили вирішити всі поставлені завдання дослідження та досягти його мети – сформуватиуконцепцію правового регулювання інформаційних відносин, що виникають у зв'язку з використанням блокчейн-технології. **Результати проведеного здобувачем**

дослідження мають належне наукове обґрунтування та відповідають темі дисертації.

Аналіз структури, змісту та наукових результатів рецензованої роботи показує, що **поставлене відповідно до мети дослідження наукове завдання аспірант в цілому вирішив** і викочав основні завдання, які ставив перед собою щодо проведення комплексного дослідження теоретичних, законодавчих і практичних проблем у сфері правового регулювання інформаційних відносин, шо виникають у зв'язку із застосуванням блокчейн – технології, на основі чого зміг сформулювати власні теоретичні висновки і деякі практичні рекомендації.

Одержані наукові результати, одні з яких подані у роботі у вигляді винесених на захист найбільш важливих теоретичних висновків і положень, інші – сформульовані у висновках до кожного з розділів та у загальних висновках дисертації, можна розцінювати як такі, що **мають наукову новизну**, і тому дозволяють розв'язати деякі наукові проблем у сфері інформаційного права.

Маються на увазі, зокрема, дисертаційні висновки і положення щодо того, що технологічні особливості блокчейну (незмінність записів, автоматичне виконання смарт-контрактів) трансформують традиційні механізми реалізації прав та виконання обов'язків, створюючи нові виклики для правового регулювання. Дисертантом також встановлено, що ефективне регулювання блокчейн-технологій має поєднувати саморегулювання, співрегулювання та державний нагляд з акцентом на адаптивність нормативної бази до швидких технологічних змін. Основні результати дисертаційного дослідження Смірнова І.С. **належним чином висвітлені у публікаціях автора** та пройшли належну апробацію.

Водночас, до рецензованої роботи можна висловити окремі зауваження та рекомендації, а саме:

1. У назві дисертації йдеться про правове регулювання інформаційних відносин, тоді як значна частина дослідження фактично присвячена цивільно-правовим аспектам обігу віртуальних активів. У зв'язку з цим для обґрунтування відповідності змісту дисертації її назві автору бажано чітко пояснити співвідношення інформаційних відносин із майновими відносинами щодо віртуальних активів.
2. Стилістика викладу дисертаційного дослідження є непритаманною для наукових робіт у галузі права в Україні. Практично вся дисертація викладена у вигляді коротких тез, які нерідко не мають логічного або контекстуального зв'язку між собою, обґрунтування та пояснення. Ці тези часто "вкидають" якісь твердження або висновки автора, які беруться нізвідки - без постановки проблеми, її методологічного вирішення, та логічного доведення.
3. Хоча в тексті дисертації робляться посилання на використані джерела, автор дисертації не наводить огляд літератури, аналіз стану наукової розробленості питань, не вступає у наукову дискусію та не веде полеміки щодо піднятих в роботі проблем.
4. У висновках до розділів дисертації присутня констатація наявності проблем та викликів до правового регулювання проаналізованих суспільних відносин, проте практично не подаються авторські конкретні рішення та пропозиції щодо подолання окреслених викликів.
5. Список використаних джерел у дисертації містить 185 пунктів, лише 27 з яких - українські джерела, які включають лише 2 наукові статті, 2 навчальних посібники і 23 закони. Все решта - іноземні джерела. Це виявляє дисбаланс у джерельній базі дослідження та піднімає питання, чи достатньо автор вивчив національну правову доктрину за темою дослідження.

Разом з тим, висловлені вище зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Загальний висновок: дисертаційна робота Смірнова Ігоря Сергійовича на тему "Правове регулювання інформаційних відносин, що виникають у зв'язку із застосуванням блокчейн – технології" є завершеною самостійною науковою працею, яка відповідає вимогам, що ставляться до такого виду робіт, зокрема, вимогам, визначеним постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», та може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня «Доктор філософії» за спеціальністю 081 «Право».

„20" липня 2026 року

Рецензент,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Юрій НОСІК

Підпис засвідчую
Вчений секретар [illegible]
КАРАУЛЬНА [illegible]
27.07.2026

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 679 07.07.24
«27» 07 2026 р.